

LESBRIEF POËZIE EN MUZIEK

Voor: Voortgezet Onderwijs, alle niveaus

Inleiding

Poëzie en muziek zijn twee verschillende kunstvormen, maar toch lijken ze erg op elkaar. In deze lesbrief worden de overeenkomsten en de verschillen tussen deze kunstvormen uitgelegd. Bespreek deze eerst met elkaar en ga vervolgens verder met de opdrachten.

Nodig:

- Mogelijkheid om muziek af te spelen en eventueel songteksten te tonen
- Leeg vel papier
- Papier om de opdrachten op te maken

De overeenkomsten tussen poëzie en muziek

De belangrijkste overeenkomsten tussen poëzie en muziek zijn het gebruik van taal, klanken en ritme. Voor beide kunstvormen zijn deze elementen essentieel.

De begeleidende muziek onder een songtekst is hierbij te vergelijken met de voordracht van poëzie. Soms wordt poëzie zelfs voorgedragen onder begeleiding van muziek. De verschillen tussen deze kunstvormen zit in de manier waarop de taal, de klanken en het ritme gebruikt worden.

De verschillen tussen poëzie en muziek

Ritme/metrum:

- Popmuziek heeft een regelmatig ritme. De maatsoort in popmuziek verandert meestal niet.
- Het metrum in een gedicht is onregelmatiger, het is afhankelijk van degene die het voordraagt en het gedicht interpreteert. Hij/zij bepaalt op welke woorden meer of minder nadruk komt te liggen, waardoor het ritme bepaald wordt.

Gedachtesprongen:

- De tekst in een songtekst maakt weinig tot geen grote gedachtesprongen. Het is vaak duidelijk wat de boodschap van het popnummer is. Wanneer je naar de muziek luistert, begrijp je vaak gelijk wat de zanger/zangeres wil vertellen.
- De tekst in een gedicht maakt vaak grotere gedachtesprongen dan in een lied. Een gedicht hoeft je niet na één keer lezen te begrijpen, meestal moet je het een aantal keren lezen voordat de boodschap duidelijk wordt. De tekst van een gedicht krijgt door de gedachtesprongen vaak een mystiek karakter.

	Poëzie	Popmuziek
Ritme/metrum	Onregelmatig	Regelmatig
Gedachtesprongen	Groot	Klein
Betekenis van de tekst	Niet meteen duidelijk	Snel duidelijk

Natuurlijk zijn de overeenkomsten en verschillen tussen de teksten in muziek en poëzie niet zo zwart-wit als hierboven staat.

De betekenis van de gedichten van bijvoorbeeld Nico Dijkshoorn is vaak snel duidelijk, doordat Dijkshoorn schrijft wat hij wil zeggen en zijn gedichten hierdoor meestal geen mysterieus karakter hebben. Hierdoor lijken deze gedichten meer op songteksten waarvan de boodschap vaak direct duidelijk is, zoals in veel nummers van Maaïke Ouboter of Nick & Simon.

Daarnaast zijn er ook artiesten die spelen met taal en soms dingen zeggen die in werkelijkheid niet mogelijk zijn, waardoor de boodschap niet eenvoudig te achterhalen is en de teksten meer de eigenschappen van poëzie hebben.

Liefde in de lucht van Kraantje Pappie ft. Joshua Nolet is een voorbeeld van een nummer waarbij je al iets beter moet luisteren om de dieper liggende boodschap te achterhalen.

De tekst bestaat niet uit een doorlopende tekst, er worden afgebroken zinnen gebruikt en verwijzingen naar bijvoorbeeld Instagram.

Maar als je rustig naar het geheel luistert of de hele tekst leest, begrijp je wat de rappers bedoelen.

Andersoortige songteksten zijn te vinden in de liedjes van De Jeugd van Tegenwoordig, luister bijvoorbeeld naar *Sterrenstof* en toon de songtekst op het smartbord. Deze tekst is minder makkelijk te doorgronden.

Wie kent artiesten die ook teksten schrijven waarin de boodschap niet direct duidelijk is? Luister met de klas naar een aantal nummers van de diverse rappers en probeer te achterhalen wat de boodschap is die de artiesten proberen over te brengen.

Kijk op de website van het Poëziepaleis voor meer tips om te dichten.
De gedichten die zijn geschreven kunnen via de website van het Poëziepaleis ingestuurd worden voor de dichtwedstrijd Doe Maar Dicht Maar.

OPDRACHTEN

Opdracht 1: Van songtekst naar gedicht

1. Zoek een Nederlandse songtekst uit die je aanspreekt en bestudeer deze tekst goed. Wat is de boodschap of het verhaal in deze songtekst?
2. Gebruik de boodschap uit de songtekst die je hebt bestudeerd om een gedicht te maken.

Tips:

- Denk hierbij aan andere manieren om die boodschap te omschrijven.
- Gebruik bijvoorbeeld straattaal, dialect of juist oud Nederlands.
- Durf een beetje mysterieus te zijn en laat informatie weg door bijvoorbeeld niet te beschrijven wie of wat je onderwerp van het gedicht is, laat een voorwerp het woord voeren of vertel niet waar het gedicht zich afspeelt. Pas op dat je niet té vaag wordt, want dan wordt je gedicht onbegrijpelijk.

Opdracht 2: Niet zeggen wat je bedoelt

De leerlingen verzinnen individueel of klassikaal woorden die ze interessant of bijzonder vinden. Schrijf de woorden die genoemd worden op het bord.

Voor de opdracht kunnen leerlingen een woord uitkiezen dat hen aanspreekt.

Kijk hieronder voor een voorbeeld.

1. Kies een woord uit dat je mooi vindt of dat een bepaalde stemming of ervaring erg goed omschrijft.
2. Zet dit woord midden op een leeg vel en schrijf hier woorden omheen die bij je opkomen als je aan dit woord denkt.
3. Schrijf nu een gedicht waarin je dit woord omschrijft, maar niet opschrijft. Maak hiervoor gebruik van de woorden die je net op hebt geschreven.

Stoeptegels

Wereld van grijs
Theater van lucht
Ligt hij daar
Op z'n rug
En ik loop
Haastig, gespannen
Ik trap hem de diepte in
Maar, hij is daar
Niet denkend aan zijn pijn
Draagt hij mij
De tijd vooruit

Roos Bottinga (& Janay Zimmerman)
uit: *Dicht!, dichtbundel Doe Maar Dicht Maar 2014.*

